

Novi štetnici u voćnjacima

Автор(и): Боряна Катинова, Централна лаборатория по карантина на растенията

Дата: 08.08.2019 Брой: 8/2019

Godine 2018. Europska komisija donijela je odluku o uspostavi mjera za sprječavanje unosa i širenja unutar Unije vrste *Aromia bungii* (Faldermann), koja napada razne biljke domačine iz roda *Prunus*. Odluka je donesena u vezi s pojavom ovog štetnika u Italiji i Njemačkoj. Utvrđeno je da bi mogao imati neprihvatljiv gospodarski, okolišni ili društveni utjecaj na određene uzgajane vrste na području Unije.

Godine 2019. vrsta je predložena za uvrštavanje u Prilog br. 1, Dio A; Poglavlje I. Direktive EU 2000/29, te sukladno tome u Uredbu br. 8 o fitosanitarnom nadzoru. Zajedno s njom, predložene su još dvije vrste s potencijalno štetnim utjecajem na voćne biljke na području Europske zajednice - *Oemona hirta* (Fabricus) i *Grapholita packardi* (Zeller).

Aromia bungii

Gospodarski značaj

U Kini, *Aromia bungii* je štetnik breskve i marelice, ali je dokazano da se razvija i na topoli, maslini, naru i drugima. Vrste iz roda *Populus* i roda *Prunus* široko su rasprostranjene u zemljama Europske unije, u voćnjacima, rasadnicima, parkovima, privatnim vrtovima, usputnim alejama i u divljini. Plodonosne vrste od velikog su gospodarskog značaja i visoko su cijenjene zbog jedinstvenih estetskih i organoleptičkih karakteristika svojih plodova.

Društvena i gospodarska šteta uzrokovana unošenjem *Aromia bungii* može biti značajna za određene regije. Ovaj štetnik sposoban je iznimno brzo uništiti cijela stabla marelice, breskve i šljive (Gressitt 1942). Neki podaci ukazuju da u povoljnim uvjetima vrsta može umnožiti i dovesti do 30% gubitaka u proizvodnji voća (Liu i sur. (1997), što predstavlja rizik od gubitka lokalnih sorti i ozbiljan je gospodarski gubitak za vlasnike voćnjaka, budući da suzbijanje uključuje rezanje zaraženih grana te uništavanje i uklanjanje cijelih stabala.

Geografska rasprostranjenost

Vrsta potječe iz Azije. Rasprostranjena je u Vijetnamu, Kini, Japanu, Koreji, Mongoliji i Tajvanu. U Europi je zabilježena u Njemačkoj, Italiji i Ujedinjenom Kraljevstvu. U SAD-u je otkrivena u drvenom ambalažnom materijalu.

Biljke domaćini

Glavni domaćini su vrste iz roda *Prunus*, posebice breskva (*P. persica*) i marelica (*P. armeniaca*), u manjoj mjeri šljive (*P. domestica*) i trešnje (*P. avium*). Nar (*Punica granatum*), bijela topola (*Populus alba*), kineska bijela topola (*P. tomentosa*), maslina (*Olea europaea*), kaki (*Diospyros virginian*), itd.

Šteta

Prema kineskim izvorima, razvoj ovih kukaca traje 2–4 godine, ovisno o klimatskim uvjetima. Prezimljavaju u hodnicima ispod kore drveća. Odrasli se pojavljuju početkom srpnja i polažu jaja do sredine mjeseca.

Ličinke *A. bungii* preferiraju stara stabla u lošem stanju ili zaražena bakterijama ili gljivicama, ali mogu napadati i zdrava ili blago oštećena stabla. Odrasli počinju hraniti početkom ili sredinom travnja, s vrhuncom od svibnja do lipnja. Buše hodnike (duge 17–22 cm) u deblima i većim bočnim granama. Preferiraju hraniti se ispod kore i bjeljike drveća, rijetko u srži, što dovodi do gubitka proizvodnje voća i slabljenja stabala. Vrlo karakteristični simptomi prisutnosti ličinki su nekroze na deblu i nakupine izmeta oko stabla, kao i velike izlazne rupe.

Morfologija

Jaja su mala, bjelkasta, veličine 6–7 mm, smještena u pukotinama kore drveća. Ženke najčešće polažu na debla stabala, 30 cm iznad površine tla, ali jaja su pronađena i u pukotinama i ranama na većim i manjim granama. **Ličinke** su bijele do žućkaste. U naprednijim fazama razvoja dosežu veličinu od 38–50 mm. Tijelo im je bjelkaste boje, usni aparat je crn, prednji prsni segment nepravilno je simetričan s crvenkastim nijansama – ova specifična značajka čini ih lako prepoznatljivim tijekom identifikacije. **Kukuljica** je bjelkasta i nalazi se u "gnijezdu" u srži stabla. Posljednji stadiji ličinki i kukuljice mogu preživjeti mjesecima čak i u posječenim stabilima ili dijelovima biljaka dok ne postignu punu zrelost (E Ucciero, osobna komunikacija).

Odrasli su crni, dugački 23–40 mm, sa sjajnim pokrilcima i crvenom mrljom (iako neki oblici mogu biti potpuno crni). Ticala su robusna, crna i kod mužjaka znatno premašuju duljinu tijela, dok kod ženki dosežu kraj pokrilaca. Bube ispuštaju specifičan miris koji ih štiti od grabežljivaca.

Putevi unosa

Na velike udaljenosti štetnik se može prenijeti sa sadnim materijalom, cijelim biljkama tipa bonsai, drvom i drvenim ambalažnim materijalom iz zemalja u kojima je *A. bungii* otkriven. Uvoz biljnog materijala iz Azije glavni je razlog širenja vrste – upravo je na taj način unesena u SAD i Ujedinjeno Kraljevstvo.

Smatra se da *A. bungii* može letjeti samo na kratke udaljenosti – reda veličine 560 do 2500 m, slično kao *Anoplophora glabripennis* (Motschulsky 1853). Međutim, budući da je polifagna, ne može se isključiti da može letjeti puno dalje. Ipak, za sada nema potvrđenog širenja vrste letom.

Suzbijanje

Štetnik je teško otkriti tijekom vizualne inspekcije velikog broja biljaka za sadnju, iako se na nekima od njih mogu uočiti položena jaja ili pukotine u kori nastale hranjenjem ličinki. Osim toga, te se biljke prevoze u hladnim kamionima, što štetnika čini manje aktivnim i još težim za otkrivanje.

U nekim se zemljama za otkrivanje štetnika u velikim pošiljkama koriste rendgenske zrake, akustične metode, pa čak i dresirani psi (Goldson i sur., 2003; Haack i sur., 2010). Međutim, ove su metode složene i nisu dovoljne za identifikaciju ovog štetnika.

Suzbijanje *Aromia bungii* je teško, budući da ličinke brzo prodiru ispod kore stabla, gdje na njih ne mogu djelovati kontaktni sredstva za zaštitu bilja i zaštićene su od potencijalnih grabežljivaca. Mogu se primijeniti sistemski insekticidi i neonikotinoidi.

Druga metoda je toplinska obrada drva na 56 stupnjeva tij